

10

NIEBEZPIECZNE TREŚCI W SIECI

CEL: nazwanie zagrażających treści i zjawisk w sieci, poznanie sposobów radzenia sobie z nimi

TREŚĆ: cyberbullying, wyłudzenia danych, hejterstwo, pedofilia, pornografia, seksting, niechciane ideologie

METODY: dyskusja, studia przypadków, mapa myśli

10. Niebezpieczne treści w sieci

Treść: cyberbullying, wyłudzenia danych, hejterstwo, pedofilia, pornografia, seksting, niechciane ideologie
Metody: dyskusja, studia przypadków, mapa myśli

I. Nauczyciel wprowadza temat zadając uczniom pytanie:

- co was najbardziej niepokoi / co wam przeszkadza w internecie?

Uczniowie podają własne przykłady, które wypisujemy na tablicy. Z tych i poniższych studiów przypadków powstanie mapa myśli, podzielona na 4 kategorie niebezpiecznych zjawisk w internecie: treści, kontakty, zachowanie, pozostałe. Do każdej z tych gałęzi wypisujemy przykłady, inspirując się podanymi poniżej badaniami. Nie unikamy trudnych tematów, jak pedofilia, seksting lub pornografia, ani nie bagatelizujemy pozornie błahych przykładów.*

II. Następnie nauczyciel omawia wspólnie z uczniami poniższe przykłady niebezpiecznych zjawisk w internecie. Zadaniem grupy jest nazwać problem i próbując postawić się w sytuacji bohatera zaproponować konstruktywne rozwiązania i reakcje.

Studia przypadków:

1. Do Asi na facebooku odezwał się nieznajomy chłopak, który tak jak ona, należy do jednej z facebookowych grup zainteresowań. Dziewczyna rozmawiała z nim kilka dni, aż chłopak stwierdził, że chciałby ją poznać na żywo.

- jakie zagrożenia są związane z takimi znajomościami?
- co powinna zrobić Asia?

Problemy: nieznajomi w Internecie, niebezpieczne znajomości, pedofilia

2. Kuba lubi grać w gry komputerowe, najbardziej w gry MMO. W jednej z takich gier można kupić dodatkowe elementy wyposażenia, jednak Kuba nie bardzo wie jak miałby zapłacić. Kolega, którego Kuba poznał w grze zaproponował mu pomoc, Kuba musi tylko podać dane do konta rodziców albo dane do ich karty kredytowej.

- jakie zagrożenia są związane z taką sytuacją?
- co powinien zrobić Kuba?

Problemy: wyłudzenie danych

3. Marcin interesuje się historią, szczególnie II wojną światową i uzbrojeniem wojsk. Jest członkiem forum internetowego, na którym często uczestniczy w różnych dyskusjach. W czasie jednej z takich dyskusji inny użytkownik forum wytknął Marcinowi jego młody wiek i niewiedzę, nazywając go przy tym gówniarzem i idiotą.

- jak powinien zareagować Marcin?

Problemy: mowa nienawiści w Internecie, obrażanie (cyberprzemoc)

4. Ania wrzuciła na instagram i na Facebooka zdjęcie z wakacji znad morza. Widać na nim jak stoi w kostiumie kąpielowym na tle zachodzącego słońca. Pod zdjęciem zarówno na facebooku jak i instagramie pojawiły się jednak nieprzyjemne komentarze odnoszące się do wyglądu dziewczyny.

- jak powinna zareagować Ania?
- jak powinni zareagować świadkowie takiego zachowania?

Problemy: „hejterstwo”, mowa nienawiści

5. Paweł siedział do późna w internecie i skakał ze strony na stronę. W pewnym momencie zobaczył okienko z napisem „kliknij, a na pewno nie pożałujesz”. Zaciekawiony kliknął „dalej” i wszedł na stronę z pornografią.

- co powinien zrobić Paweł?

- jakie zagrożenia są związane z odwiedzinami na takich stronach?

Problemy: dostęp do pornografii – warto potraktować ten temat poważnie mimo chichotów klasy i wyjaśnić uczniom, jakie są związane z tym niebezpieczeństwa (odrealniony wizerunek kobiety i mężczyzny, problemy w dorosłym życiu dotyczące seksualności, a także bardziej przyziemne problemy techniczne – takie strony lubią podczepiać się jako strony startowe i pełne są złośliwego oprogramowania, które instaluje się w systemie lub przeglądarce).

6. Tomek przeglądał strony z informacjami sportowymi, kiedy na ekranie pojawił się komunikat, że wygrał nowego iPhone'a. Ucieszył się i kliknął potwierdzenie odbioru nagrody. Na kolejnej stronie miał tylko wypełnić rubryki z danymi osobowymi.

- co powinien zrobić Tomek?

Problemy: phishing – czyli wyłudzenie danych przez złośliwe oprogramowanie ukryte na takich stronach

7. Klasa w maju była na wycieczce w zoo. Ktoś z uczniów robił filmik i wrzucił o na YouTube. Marysia zauważyła, że na jednym z ujęć wygląda niekorzystnie i poczuła się zażenowana, szczególnie kiedy przeczytała komentarze pod filmikiem. Na dodatek ktoś w komentarzu umieścił link do jej profilu na facebooku i dziewczyna dostaje teraz różne wiadomości od nieznanym osób.

- co powinien zrobić autor takiego filmiku?

- co powinni zrobić uczniowie, którzy są na tym filmie?

- co powinna zrobić Marysia?

Problemy: publikowanie czyjegoś wizerunku bez jego zgody, „hejterstwo”, nękanie

8. Agnieszka od kilku tygodni chodzi bardzo zdenerwowana. Ktoś z nieznanego konta wysłał na jej e-mail po kilkanaście dziennie wiadomości ze zdjęciami nagich par i z nieprzyzwoitymi komentarzami i prośbami o przysłanie swoich fotek w bieliźnie.

- co powinna zrobić Agnieszka?

Problemy: seksting (przesyłanie intymnych zdjęć lub nękanie propozycjami seksualnymi), nękanie (bezwzględnie zgłasza się taki proceder na Policję, problem też warto omówić z psychologiem)

9. Adaś ostatnio założył konto na Naszej Klasie, chcąc znaleźć kolegów ze szkoły. Dostaje zaproszenie od nieznanego, którego profil jest niepełny i bez zdjęcia profilowego. Nieznajomy wysłał mu już kilka wiadomości z prośbą o przesłanie swoich zdjęć wśród rodziny i zachęcających do spotkania.

- co powinien zrobić?

Problemy: niechciany kontakt, możliwa próba wyłudzenia danych lub pedofilia

10. Zuza chciała prowadzić bloga o modzie i postanowiła wrzucić na swoją stronę kilka zdjęć w letnich sukienkach. Zuza jest drobną dziewczynką i wygląda szczupło. Zaczęła otrzymywać komplementy od czytelniczek, że powinna jeszcze 'zgubić kilka kilo'. W komentarzach były linki do stron Pro-ana.

- czym jest ruch Pro-ana?

- co powinna zrobić Zuza?

Problemy: treści zagrażające poczuciu własnej wartości, namawianie do niezdrowego trybu życia

* Według badań EU Kids Online przeprowadzonych na ponad 25 000 uczniów: „Co przeszkadza dzieciom w sieci” (2013) internauci w wieku 9-16 lat zgłaszają przynajmniej jeden lub dwa ryzyka, na jakie natrafiają korzystając z internetu. Dzieci są bardzo zaniepokojone pornograficznymi i brutalnymi treściami w sieci, ale są też świadome wielu innych zagrożeń. Poniżej wymienione zagrożenia od najczęściej zgłaszanych:

<p>Ryzyko związane z treścią:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pornografia i strony erotyczne - treści brutalne / agresywne - niechciane treści - przerażające treści - treści dotyczące narkotyków - treści komercyjne - samookaleczanie, samobójstwa, bulimia, anoreksja - brutalna pornografia - treści rasistowskie - mowa nienawiści - treści zagrażające poczuciu własnej wartości
<p>Ryzyko związane z kontaktem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość nawiązania nieodpowiedniego kontaktu w ogóle - możliwość nawiązania nieodpowiedniego seksualnego kontaktu - ludzie udający kogoś, kim nie są - realna lub podejmowana próba nieodpowiedniego kontaktu - spotkania twarzą w twarz po kontakcie online - realna lub podejmowana próba seksualnego kontaktu - inni mający dostęp do twoich danych / bycie śledzonym - perswazja ideologiczna, religijna lub fundamentalna
<p>Ryzyko związane z zachowaniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - różne formy agresywnego zachowania - przemoc (bullying), często powtarzana - niechciane zachowanie w ogóle - hakerstwo / nadużycie czyichś danych osobowych lub wrażliwych - ludzie mówiący złe rzeczy o innych / szkoda dla reputacji - dzielenie się zdjęciami lub obrazkami - dzielenie się prywatnymi informacjami - molestowanie / seksting (wysyłanie erotycznych zdjęć lub informacji bez czyjejś zgody)
<p>Inne ryzyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wirusy / złośliwe oprogramowanie / spam / wyskakujące reklamy - brak bezpieczeństwa związanego z posiadaniem internetu w ogóle - problemy związane z wyszukiwaniem - problemy związane ze sprzętem i oprogramowaniem - spędzanie zbyt dużo czasu online - hazard, gry - ryzyka związane ze zdrowiem - nielegalne pobieranie plików

Autorki: Dorota Kondrat i Agnieszka Taper

Publikacja stworzona przez Fundację Instytut Edukacji Kreatywnej – INEK w 2015 r.

Projekt „Z kamerą u dzieci buszujących w sieci” realizowany jest w ramach programu dotacji Bezpiecznie Tu i Tam Fundacji Orange.

Licencja: Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska